

славянски братя. Голѣма Илирия трѣбвала да обхваща всичкитѣ южни славяни: словинци, харвати, славонци, далматинци, поляци, черногоорци, сърби и българи. Общия имѣ езикъ щѣше да бѣде книжовниятъ харватски езикъ, слѣтъ съ езика на новата сръбска литература.—Коларовата поезия не събуждала само чехитѣ, нѣ и южнитѣ славяни. Въ духа на „Слѣви дцера“ работиха Прѣрадовичъ, Кукулиевичъ, Димитровичъ, Казначичъ, Пучичъ, Бабукичъ, Павловичъ, Паличъ, Теодоровичъ, А. Кремпелъ и други. Българитѣ живѣха подѣ тежко турско иго и подѣ натиска на фанариотитѣ и за това бѣха както пише Дриновъ напълно умрѣли за културенъ животъ. „Това бѣха, само една тѣлпа отѣ притиснати, поробени хора, живущи въ пълна мизерия“. Другитѣ славяни нѣмали нито помисълъ за тѣхъ и за това ни дума не може да стане за сношенията имѣ съ другитѣ, особено пъкъ съ западнитѣ славяни, и не е чудно, че тѣ били забравени при създаването славянската взаимностъ. Още Добровски смѣталъ българския езикъ като сръбски диалектъ. Копитаръ още 1815 год. почти нищо не знаелъ за български езикъ. Шафарикъ въпрѣки това, че Вукъ Караджичъ информиралъ свѣта за Българитѣ и тѣхния езикъ, не можелъ да опрѣдѣли сѣдалищата имѣ и числото на българския народъ и не можелъ въ своя „народопись“ да посочи нѣщо върху българския езикъ.

Българитѣ прѣди 1848 година напълно били отдѣлени отѣ цѣлото славянско тѣло и повдигатъ отѣ сжщата година само слабо, или почти никакъ не ги засѣгна.

Въ Галиция чехи, К. В. Запъ и П. Коубекъ подѣйствували за разпространяване идеята за слав. взаимностъ. Тамъ работата била по-трудна, поради враждата между поляци и руси. Но при все това, Запъ и Коубекъ намѣрили доста сътрудници, и то между поляцитѣ, отѣ които видни сж: Биеловски, Сиеминьски, Шайноха, Паули, Борковски, Хледовски, Змелински и между русини: Шашкевичъ, Холовацки, Вахилевичъ, Устиановичъ, Илкевичъ, Минчакевичъ и други.

Коубекъ дошелъ въ Полша съ платонически славянски ентузизмъ на Колара, като вдѣхновенъ Полофилъ. Слѣдъ шестгодишното си стоене въ Лвовъ, чрѣзъ внимателно наблюдаване на характера и живота на народа, а особно на бояритѣ, горчиво билъ излѣганъ въ своя идеализмъ. Той намѣрилъ на всѣка стѣпка само упрѣки противъ Панславизма, така щото вѣрвалъ, че идеалътъ на славянската взаимностъ, голѣмъ, чистъ, безкористенъ, не само че се родилъ, но и че живѣе само въ сърдця на чехскитѣ славянофили. Подобно огорчение намѣрилъ послѣ и Хавличекъ въ Русия, и вѣрвамъ, че го намѣрилъ и всѣки чехъ-славянофилъ въ други славянски страни, въ които сждбата го занесла.

Въ Украина Коларовата идея пусгнала по-дълбоки корени. Тамъ най-възхитени отѣ нея били Срѣзневски и Костомаровъ. Послѣдниятъ, когато въ 1845 дошелъ въ Киевъ, вече ималъ изработенъ планъ за разрѣшение славянския въпросъ. Той приелъ Коларовата литературна взаимностъ, ала разширилъ я и върху политика. Той мечтаелъ за създаване една славянска федерация подѣ протектората на руския царъ